

Aanraking verboden?

Kindermisbruik maakte pijnlijk duidelijk dat lichamelijke in pastorale relaties niet zonder valkuilen is

- ▶ Elke aanraking houdt risico's in
- ▶ Pastor moet nagaan of een aanraking niet verkeerd opgevat wordt
- ▶ Zit een pastor zelf niet goed in zijn vel, dan onthoudt hij zich beter van elke aanraking

Lieve WOUTERS

Lichamelijke in de pastorale context is sinds het ontslag van Roger Vangheluwe en het rapport-Adriaenssens over seksueel misbruik in de Kerk een hoogst actueel onderwerp. Mag een pastor een cliënt nog wel aanraken? Hoever mag hij daarin gaan? Waarop moet hij letten? Ethicus Axel Liégeois spreekt erover op de studiedag *Over mijn lijf?!* op 10 december aan de K.U.Leuven.

„Stel, een vrouw komt in tranen naar een pastor en vertelt over haar gestrande relatie en de pijnlijke stappen naar echtscheiding. De pastor probeert te troosten, maar zijn woorden schieten tekort. Daarop neemt hij haar even vast en de vrouw wordt rustig. Juist vóór ze vertrekt, zegt de pastor dat hij blij was dat hij er voor haar was, dat hij haar zo heeft vastgehouden en getroost. Met

Verduidelijk steeds met woorden wat je bedoelingen zijn bij een aanraking. © KNA-Bild

de tranen in de ogen vertrekt de vrouw. Is hier iets mis mee?”

Op het eerste gezicht niet, zo lijkt het. Een pastorale relatie kan niet zonder non-verbale communicatie. „Woorden schieten soms tekort. Bovendien is de pastorant niet altijd bekwaam tot verbale communicatie, zoals in het geval van mensen met dementie.”

Toch mag een pastor niet uit het oog verliezen dat een aanraking altijd meerdere betekenissen heeft. Zowel in de bedoeling van

de pastor als in de beleving van de pastorant kan de trein ontsporen.

„Er zijn ethici die zover gaan te zeggen dat elke aanraking uit de pastorale context gebannen moet worden. Anderen nemen de plaats van aanraking als uitgangspunt en raden aan enkel handen of schouders aan te raken. Dat vind ik een verarming”, zegt Axel Liégeois. „Welke aanbevelingen kunnen we dan wel doen? Om valkuilen te vermijden, is het belangrijk dat er een ethische reflectie ge-

beurt.” Het ethische denkkader dat Liégeois voorstelt, houdt rekening met de objectieve handeling, met de intentie van de pastor en met de context.

„De pastor staat in een machtsrelatie met de pastorant. Met die context is op zich niets mis. Hieruit volgt wel dat de pastor de grootste verantwoordelijkheid draagt. Hij moet zich bewust zijn van eventuele implicaties. De intentie van de pastor moet passen in het doel van een pasto-

rale begeleiding, met name het versterken van de andere in zijn zoektocht naar zin en geloof. De pastor moet integer zijn, leven volgens zijn eigen morele principes en over genoeg zelfkennis beschikken om niet in de valkuil te trappen met een aanraking te voldoen aan een of ander onvervuld verlangen bij zichzelf.”

„Een pastor die zich niet goed in zijn vel voelt, moet een knipperlicht plaatsen bij lichamelijke aanrakingen. Regelmatige functioneringsgesprekken zijn in kerkelijke context nog geen vanzelfsprekendheid. We moeten wat dat betreft dringend groeien in professionalisme.”

Maar hoe kan een pastor weten hoe een aanraking beleefd wordt door de pastorant? „Het blijft een moeilijke kwestie. De pastor kan uitdrukkelijk om toestemming vragen, maar dat kan de spontaneïteit hinderen en is nog altijd geen garantie. Een aanraking gebeurt best niet helemaal stilzwijgend. Verduidelijk met woorden wat je bedoelt en zeg zeker niet iets ambivalent als: 'Ik ben blij dat ik je zo vastgehouden heb', zoals in het voorbeeld dat ik schets-te”, besluit Liégeois.

De studiedag *Over mijn lijf?!* vindt plaats op vrijdag 10 december van 9 tot 13 uur in het Maria-Theresia-college in Leuven (Sint-Michielsstraat 6). Info via 016 32 84 67.

Commissie 'Kerk' omgedoopt

Parlementaire onderzoekscommissie naar misbruik vat werkzaamheden aan

Erik DE SMET

De schandalen van pedofilie in de Kerk brachten de Kamer van Volksvertegenwoordigers ertoe een parlementaire commissie in het leven te roepen. Toch zal de commissie de blik richten op seksueel misbruik in alle 'gezagsrelaties'. Dat was duidelijk te merken aan de website van de Kamer. Aanvankelijk was er sprake van een bijzondere commissie 'Kerk', maar na de eerste zitting veranderde de webmaster de naam in 'seksueel misbruik'.

Die bredere kijk weerspiegelt wat de politieke partijen al in oktober waren overeengekomen en waartoe commissielid Carina Van Cauter (Open VLD), in haar kinderjaren zelf slachtoffer van misbruik buiten kerkelijk verband, in het halfrond had opgeroepen.

In de bijzondere commissie zetelen dertien volksvertegenwoordigers. Daarbij valt op dat van de effectieve leden enkel Renaat Landuyt (S.P.A) ervaring heeft met dergelijke gevoelige en gemediatiseerde commissies. Verwacht wordt dat een aantal jongere parlementsliden zich met hun werk op dit terrein zal willen profileren. Alvast voorzitter Karine Lalieux (PS), schepen van openbare netheid in Brussel, kwam al eerder in het nieuws met een bittere

reactie op mgr. Léonard, die geopperd had hoogbejaarde pedofiele priesters niet aan de schandpaal te willen nagelen.

Lalieux zei dat de commissie de aandacht vooral zal richten op de positie van de slachtoffers. Daartoe zullen onder meer vertegenwoordigers van organisaties van slachtoffers, advocaten en therapeuten worden gehoord. Eigenmachtig onderzoeksdaden uitvoeren behoort dan weer niet tot de bevoegdheid van de commissie, tenzij het parlement haar statuut wijzigt naar dat van onderzoekscommissie.

Vooral juridisch

Twee experts zullen de leden in hun werk bijstaan. Van Franstalige kant is dat Paul Martens, rustend rechter van het Grondwettelijk Hof en hoogleraar recht aan de Université Libre de Bruxelles. Als Nederlandstalige expert treedt kinderpsychiater Peter Adriaenssens op, maar jurist en psycholoog Ivo Aertsen, verbonden aan de rechtsfaculteit van de K.U.Leuven en een autoriteit inzake slachtoffer-daderbemiddeling. Daarmee lijkt het dat de commissie vooral de juridisch-technische kant van vervolging van pedofiliegevallen onder de loep wil nemen.

De parlementaire commissie 'seksueel misbruik' legt zichzelf een strak ritme op. Tegen april moet het werk afgerond zijn. © Belga

Tijdens de eerste zitting vroeg de Franstalige liberaal Daniel Bacquelaire (MR) dat er ook klaarheid zou komen in de relaties tussen Kerk en Staat. Hij wil laten onderzoeken hoe die wogen op de vervolging van pedofiele priesters, meer bepaald op het vlegellam maken van Operatie Kelk van de Brusselse onderzoeksrechter De Troy. Wellicht worden ook de afspraken bekeken die de commissie-Adriaenssens met de procureurs-generaal maakte over de vervolging van de binnengestroomde klachten.

De commissieleden leggen zich een strak ritme op. De parlementsleden moeten immers tegen 7 april 2011 hun werk hebben afgerond en een verslag hebben afgeleverd. Daarom zullen ze tweemaal wekelijks vergaderen, op maandag- en woensdagnamiddag. Achter gesloten deuren zal de commissie besluiten wie ze de komende maanden wil horen. Of daar zetelende of gepensioneerde bisschoppen bij zijn, zoals sommige parlementsleden willen, was bij het ter perse leggen van deze editie nog niet geweten.

Visitatie Ierse Kerk gestart

Het Vaticaan start de visitatie van de Ierse katholieke Kerk, zoals in maart door Benedictus XVI aangekondigd. De visitatiecommissie moet nagaan hoe doeltreffend de richtlijnen zijn die de Ierse Kerk uitwerkte om een herhaling te vermijden van het seksuele misbruik door geestelijken en religieuzen. Ze wil ook slachtoffers en hun families beluisteren. Een onderzoek voeren naar de oorzaken van het misbruik doet de visitatiecommissie niet. Dat is de taak van Justitie.

Italiaanse Kerk betuigt spijt

Kardinaal Angelo Bagnasco sprak zijn spijt uit over het seksueel misbruik van kinderen door geestelijken in Italië. Daar zijn momenteel een honderdtal meldingen. De voorzitter van de Italiaanse bisschoppen verontschuldigde zich voor de „zonde van nalatigheid” en de „schending van vertrouwen” en omdat de Italiaanse Kerk niet altijd bereid was de ernst van bepaalde feiten te erkennen. Inmiddels kondigden de Italiaanse bisschoppen nieuwe richtlijnen af. Ze zullen bij klachten snel optreden en een kerkelijke procedure opstarten om daders te onttrekken uit het priesterambt. Ze willen ook samenwerken met het gerecht. (IVH)